

Organizații în care au activat români din exil: Comitetul Național Român și Adunarea Națiunilor Europene Captive

FLORICA DOBRE

Problema exilului românesc, a acelor români care au părăsit benevol sau forțat țara, trăind în alte state, mai ales după instaurarea comunismului în România, este încă insuficient studiată și cunoscută.

Oriunde s-au stabilit, românii și-au creat organizații, asociații, societăți, care să-i reprezinte și să le apere interesele. Documentele de arhivă consemnează existența unor asemenea organizații în Austria, Franța, S.U.A., Germania, Spania, Italia etc.

Astfel, la mijlocul anilor '50 activau:

a) În Franța: Uniunea Parlamentarilor Români în Exil, Asociația Pro-Basarabia, Biserica Ortodoxă Română din Paris, Asociația Românilor Liberi Refugiați în Franța, Fundația Universitară „Regele Carol I” ș.a.

b) În Austria: Asociația Românilor Liberi, Căminul Cultural din Salzburg.

c) În Germania Occidentală: Uniunea Asociațiilor Românești din Germania, Centrul de Coordonare Românească în Exil, de la München, Misiunea Catolică Română, Institutul Român din München, Biblioteca Română de la Freiburg, Asociația Românilor Liberi din Germania Occidentală, Asociația Românilor din Sudul Germaniei, Uniunea Germanilor din România ș.a. De precizat că în Germania existau cele mai multe organizații, numărul acestora fiind de peste 30.

d) În Spania: Comunitatea Românilor din Spania.

e) În S.U.A.: Comitetul Național Român, Adunarea Națiunilor Europene Captive, Comitetul de radio „Europa Liberă”, Asociația Ajutorul Românesc, Asociația Femeilor pentru Libertatea Europei, Asociația „Nicolae Bălcescu”.

Documentul pe care-l prezentăm, referitor la Comitetul Național Român (înființat în mai 1949) și la Adunarea Națiunilor Europene Captive (înființată în septembrie 1954) este relevant pentru contextul în care s-au constituit, neînțelegerile la nivelul conducerii și activitatea desfășurată de aceste două organizații până în anul 1963.

Documentul provine din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fond *Serviciul de Informații Externe*, dosar nr. 113, f. 265-292 (p.41-63).

La sfârșitul documentului am prezentat fișele biografice ale unui număr de 35 de persoane reprezentative pentru conducerea organizațiilor menționate (p. 63-78).

Ministerul Afacerilor Interne
Direcția I-a
„131”

Strict secret
22 martie 1963

**Lucrare de bază
privind organizațiile internaționale „C.N.R.” și „A.N.E.C.”**

În urma evenimentelor politice de la 23 august 1944, și în special după alungarea monarhiei și instaurarea la 30 decembrie 1947 a regimului de dictatură proletară, prin proclamarea Republicii Populare Române, o parte însemnată a foștilor diplomați ai regimului burghezo-moșieresc au refuzat să se reîntoarcă în țară, cerând azil politic statelor capitaliste în care se aflau.

Acestora li s-au alăturat o parte din foștii politicieni burghezi care au reușit să fugă din țară în perioada de mai sus.

La îndemnul americanilor și al reacțiunii burgheziei din țară, aceștia plănuiesc încă din 1946 constituirea unui „guvern al României libere” care să lupte împotriva regimului democrat popular instaurat în țara noastră.

Astfel, în ianuarie 1948, fugarii reprezentând grupul național-tărănist, liberal și socialist independent creează la Paris „Consiliul Partidelor Politice”, denumit „Intergrupul”, ca organism coordonator al activității grupărilor politice române din străinătate.

Încă de la înființarea „Intergrupului”, văzând că această ficțiune politică nu dă rezultatele scontate, fugarii români s-au gândit la o altă formulă, iar la 10 mai 1949, ia ființă la Washington „Comitetul Național Român” format din: Rădescu Nicolae, președinte, reprezentând „Uniunea Democrată a Românilor Liberi”; Grigore Niculescu-Buzești, Augustin Popa și Bianu Cornel, aparținând grupului național țărănesc; Vișoianu Constantin și Cretzianu Alexandru, simpatizanți ai acestui partid; Fărcășanu Mihail, reprezentantul grupului liberal; Iancu Zissu, înputernicitul lui Titel Petrescu; Grigore Gafencu și Nicolae Caranfil, ca „tehnicieni fără partid”; Ghilezan Emil, secretar general; fostul maior Rațiu Bazil, consilier militar, care ulterior a fost înlocuit cu fostul general Petrescu.

Crearea acestui „Comitet” a fost sprijinită de americani cu scopul de a avea o „firmă” care să prezinte la O.N.U. diferite memorii în numele României, memorii care să poată fi speculate de imperialiști împotriva R. P. Române.

Divergențele în urma constituirii C.N.R.:

a) Primele nemulțumiri s-au ivit chiar în interiorul grupării național-țărăniște.

Astfel, Emil Ghilezan, fost subsecretar de stat, și-a manifestat nemulțumirea că n-a fost cooptat în Comitet. Mai târziu, după încheierea unui acord între național-țărăniști și Rădescu, Ghilezan a fost numit secretar general al C.N.R., funcție nou creată pentru a-l liniști pe Ghilezan.

Nemulțumit pentru faptul că n-a fost cooptat în Comitet a fost și dr. Willi Filderman, fost președinte al Comunității Evreilor din România.

Neadmiterea lui Davilla și Tilea în Comitet a constituit pentru Rădescu un motiv de nemulțumire, care s-a adâncit pe măsură ce manevrele național-țărăniștilor de a domina „C.N.R.” au devenit tot mai vizibile.

b) Încercările lui Horațiu Comănicu de a pătrunde în „C.N.R.” s-au izbit de rezistența acelorași elemente, rămânând în cele din urmă fără nici un rezultat.

Acest fapt a nemulțumit pe legionari ca și pe Rădescu, care, deși se intitula „democrat”, era susținătorul legionarilor.

c) Având fonduri la îndemână și majoritatea în Comitet, prin atragerea lui Iancu Zissu și Fărcășanu, țărăniștii au început manevra pentru înlăturarea lui Nicolae Rădescu.

Subiectul unora dintre neînțelegeri l-a constituit repartizarea portofoliilor. Rădescu, care dorea Ministerul Apărării, s-a ciocnit de Cretzianu, care dorea același departament.

Dar cea mai gravă divergență a constituit-o problema fondurilor. Rădescu a cerut ca fondul (cele 6 milioane franci elvețieni furati de Cretzianu și aflați asupra sa) să fie trecut pe seama „C.N.R.” și mânuit de președinte.

Țărăniștii, profitori ai acestor sume furate, au sărit „ca fripți”, afirmând că fondurile le aparțin exclusiv lor și le pot folosi după cum cred ei de cuviință.

Aceste neînțelegeri au crescut și, în august 1949, țărăniștii au cerut lui Rădescu să se supună majorității sau să se retragă din funcția de președinte, rămânând simplu membru, în locul său țărăniștii propunându-l pe Vișoianu.

Discreditat de țărăniști în fața americanilor și a lui Mihai, Rădescu renunță la planul său de răsturnare a „C.N.R.” și încheie la începutul lunii octombrie 1949, prin Augustin Popa și Virgil Veniamin, „un acord politic” cu național-țărăniștii, subordonându-se majorității din Comitet.

Cu toate acestea, manevra pentru înlocuirea lui Rădescu și a aderenților săi a fost continuată de Vișoianu care urmărea să devină președintele C.N.R. În această acțiune Vișoianu a fost ajutat îndeaproape de cumnatul său, Alexandru Cretzianu.

În vara anului 1950, Mihail Fărcășanu s-a retras din Consiliul Partidelor Politice și automat și-a pierdut și locul din Comitet.

În octombrie 1950 au demisionat din Comitet Rădescu, Caranfil și Ghilezan. În urma acestui fapt, s-a desemnat un triumvirat format din Augustin Popa, Vișoianu și Gafencu, care să conducă Comitetul până la alegerea noului președinte.

Așa s-a sfârșit prima etapă de existență a C.N.R., care din primăvara anului 1949 și până în toamna anului 1950 a fost stăpânit de intrigi și ambiții personale. Activitatea lui în această perioadă s-a mărginit la câteva memorii înaintate O.N.U.

După demisia lui Rădescu, C.N.R. s-a rupt în două:

a) o grupă compusă din: Vișoianu, Augustin Popa, Cornel Bianu, Alexandru Cretzianu și Iancu Zissu.

b) o altă grupă [compusă din]: Rădescu, Gafencu, Caranfil și Fărcășanu.

La îndemnul țărâniștilor, Mihai, care făcea legătura C.N.R. cu unii conducători ai statelor imperialiste, l-a numit pe Vișoianu ca președinte al Comitetului, după care s-a trecut la completarea locurilor. În locul lui Grigore Niculescu-Buzești (decedat în 1949) a fost numit profesorul Anton Crihan ca „reprezentant al Basarabiei”, iar în locul lui M. Fărcășanu a fost cooptat G. Assan.

După această reorganizare, Vișoianu a numit, ca reprezentanți ai filialelor C.N.R. în diferite țări, pe următorii:

- Prof. V. Veniamin pentru Franța
- Alexandru Stănescu pentru Belgia
- Alexandru Totescu pentru Portugalia
- Devas și Economu Ion pentru Brazilia
- Grigore Cugler pentru Peru
- Henri Helfant pentru Chile
- Decei Aurel pentru Turcia
- Arion Radu pentru Grecia.

Acestor filiale le sunt subordonate „organizații culturale”, „profesionale” etc., ca de exemplu: „Asociația Studenților Români”, „Căminul Cultural Carol I”, „Asociația Ziariștilor Români”, „Centrul de Studenți Simion Bărnuțiu” etc.

Sub acoperirea de asociații culturale și profesionale, acestea strâng informații despre emigranții români, selecționează elemente pentru munca subversivă, editează fițuici reacționare îndreptate împotriva R. P. Române etc.

Filiala C.N.R. din Anglia este condusă de Viorel Tilea, fost ambasador al României la Londra, și de fostul maior Iliescu, vechi agent al serviciului de spionaj englez.

Această filială își coordonează activitatea cu poliția engleză și caută printre fugarii români oameni necesari spionajului englez. Editează ziarul reacționar „Făclia” în limba română.

În cursul anului 1954 C.N.R. a fost supus unor atacuri din partea „Ligii Românilor Liberi”, a legionarilor, în special a celor simiști, și a altor organizații ale fugarilor din diferite țări pentru motivul că nu reprezintă, așa cum se pretinde, „întreaga emigrație română din exil”.

Din însărcinarea lui Mihai, Vișoianu a prezentat o nouă listă a „Comitetului remaniat”, care a fost „aprobată” de Mihai la începutul anului 1955.

Președinte al C.N.R. a rămas tot Vișoianu, care îndeplinea în același timp și funcția de președinte al delegației române la A.N.E.C., iar membri C.N.R. au fost numiți următorii:

- George Assan, fost subsecretar de stat la Ministerul de Industrie și Comerț;
- dr. Cornel Bianu, fost deputat;
- ing. Bunescu Alexandru, fost comisar general al Reconstrucțiilor;
- Dumitru Ciotori, om de litere și membru al Academiei Române;
- Anton Crihan, fost subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și

ministru pentru Basarabia;

- Ionnițu Mircea, secretar particular al lui Mihai (demisionat în august 1955);
- dr. Sabin Manuilă, fost subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri și director general al Institutului Central de Statistică;
- dr. Augustin Popa, fost profesor la Academia de Teologie Catolică în

România și fost deputat;

- Mihail Rațiu, fost subsecretar de stat la Ministerul Lucrărilor Publice;
- Virgil Veniamin, fost profesor de drept la Facultatea din București și consilier juridic la Ministerul Afacerilor Străine;
- Iancu Zissu, publicist și conducătorul grupului Zissu din P.S.D.I.

La 23 iulie 1955, noul C.N.R. a depus „jurământ de credință față de țară și rege”. În prima ședință ținută în aceeași zi la Washington s-au examinat „liniile generale de activitate” și s-a luat hotărârea de a adresa un apel „românilor”.

Cu această ocazie, Vișoianu a arătat că C.N.R. va avea în „perspectivă un vast plan de organizare și activitate” care derivă din scopurile permanente pe care trebuie să le aibă membrii „Comitetului Național” și anume:

1. Informarea lumii libere despre „situația tragică a țării noastre” și asupra „drepturilor ei nepieritoare la independență și libertate”.
2. Cererea, la fiecare ocazie, a răsturnării independenței „țării noastre”.
3. Contribuția la „menținerea curajului și justelor speranțe” ale poporului român.

4. Încercarea, în măsura posibilităților, a ajutorării compatrioților din străinătate și susținerea eforturilor „tuturor de a reprezenta Nația Română, adică cultura și istoria ei, în chipul cel mai favorabil”.

Vișoianu a menționat că în ceea ce privește fondurile C.N.R. „va dispune de mijloacele financiare necesare”.

C.N.R. lucrează în strânsă colaborare cu „Comitetul pentru Europa Liberă” (Free Europe) din New York și este sprijinit de acesta.

„B.I.R.E.”¹ din 1 decembrie 1960, referindu-se la acest „Comitet” scria:

„Free Europe este organul de sprijin material și moral al rezistențelor împotriva comuniștilor. C.N.R. a fost recunoscut atât de C.N.E.L. cât și de Departamentul de Stat american ca singurul for reprezentativ al românilor în exil”.

C.N.R. folosește ca organ de presă „La Nation Roumaine”², condus de Boilă Romulus, și „B.I.R.E.”, condus de René Théo, care a fost editat pentru prima oară în august 1948 la Paris.

Sediul actual al C.N.R. se află la New York W.57th-Street nr. 467, unde editează și fițuica „România”.

Terminându-se prima fază de organizare a emigranților reacționari fugiți din țările de democrație populară prin crearea „comitetelor naționale”, americanii trec la a doua fază, aceea de unificare a tuturor acestor comitete, încadrându-le în organizația denumită „Adunarea Națiunilor Europene Captive”.

Ședința de constituire a acestei organizații a avut loc la 23 septembrie 1954, în sediul pus la dispoziția ei de către americanii din orașul New York, W.57th-Street.

Scopul urmărit de imperialiștii americani prin crearea acestei organizații oficiale a emigranților a fost de a strânge la un loc toate organizațiile de emigranți sub dirijare americană, putând în acest fel să-i manevreze mai ușor în acțiunile lor dușmănoase împotriva lagărului socialist.

¹ „B.I.R.E.” – „Buletin de Informații al Românilor din Exil”. Editat la Paris în perioada 1 febr. 1948-1 mart. 1990. Fondat de Martin Economu care a fost și director al publicației în perioada 1948-1950. Condus apoi de René Théo (Theodasiadis) între 01 ian. 1951-sept. 1982, Mihai Korne (sept. 1982 –sept. 1983), Radu Câmpăanu și René Théo (codirectori, din sept. 1983).

² Finanțat de Alexandru Cretzianu din Fondul Național Român, ziarul a apărut la Paris din august 1948 până în mai 1973. După decesul lui Romulus Boilă, directorul ziarului „La Nation Roumaine” a fost Constantin Amărieuței.

În afară de New York, A.N.E.C. are delegații permanente în următoarele state: Argentina, Brazilia, Chile, Franța, Germania Federală, Anglia, Italia, Suedia, Uruguay și Japonia.

Din A.N.E.C. fac parte următoarele asociații:

- Comitetul Național pentru o Albanie Liberă
- Comitetul Național Bulgar
- Comitetul Național Român
- Comitetul Cehoslovaciei Libere
- Comitetul pentru o Estonie Liberă
- Comitetul pentru o Letonie Liberă
- Comitetul Național Democrat Polonez
- Comitetul Politic Polonez.

Fiecare comitet național participă în cadrul A.N.E.C. cu un număr de 16 delegați, cu excepția celor două comitete poloneze care are fiecare câte 8 delegați.

În afară de aceste comitete naționale, în A.N.E.C. mai sunt încadrate încă 3 organizații internaționale ale emigranților și anume:

- Uniunea Creștin-Democrată
- Uniunea Internațională a Țăranilor
- Uniunea Liberal-Democrată.

Toate aceste uniuni sunt reprezentate în A.N.E.C. de către un număr de 4 delegați cu drept de vot consultativ.

Din A.N.E.C. mai fac parte ca organe consultative, fără a fi considerate ca membre, următoarele organizații:

- Federația Sindicatelor Libere ale Europei Centrale
- Societățile de Cruce Roșie din Europa Centrală
- Consiliul Femeilor din Exil.

În total, A.N.E.C. are 144 delegați permanenți cu vot deliberativ și 12 delegați permanenți cu vot consultativ.

Conform statutului de organizare a A.N.E.C., forul superior este Adunarea Generală a tuturor delegațiilor. Între două Adunări Generale activitatea se desfășoară de către Comitetul General, compus din 9 membri, câte unul din fiecare comitet național, împuternicit de Adunarea Generală pentru rezolvarea tuturor problemelor.

În sesiunea a șaptea din perioada 1960-1961, Comitetul General al A.N.E.C. avea următoarea componență:

- Președinte: Vaclovas Sidzikauskas, Lituania
- Vicepreședinte: Stefan Korbonski, Polonia

– Membri: Vasil Germenji, Albania; Georges M. Dimitrov, Bulgaria; Limar Raamot, Estonia; Bela Kiraly, Ungaria; Wilis Masens, Letonia; Constantin Vișoianu, România; Petr Zenkl, Cehoslovacia.

– Secretar general: Brutus Coste, România

– Secretar general adjunct: Edmund Gaspar, Ungaria.

Activitatea propriu-zisă se desfășoară în cadrul unor comitete pe domenii de activitate și anume:

– Comitetul politic

– Comitetul social

– Comitetul juridic, iar la nevoie se creează comitete și comisii speciale pentru diferite probleme concrete.

În afară de acestea, în cadrul A.N.E.C.-ului mai există Serviciul secretariatului și un Serviciu de presă și informații.

A.N.E.C. are un secretar permanent la Strassbourg-Franța, care editează buletinele în limbile franceză, engleză și germană, buletine în care se publică materialele sesiunilor A.N.E.C., referate, memorii și alte materiale menite să submineze prestigiul Uniunii Sovietice și al țărilor de democrație populară.

În mod permanent, în cadrul A.N.E.C. lucrează un număr de cca 200 colaboratori care sunt în același timp și membri sau conducători ai diferitelor organizații naționale de emigranți sau ai uniunilor și societăților reacționare ale acestora.

A.N.E.C. a copiat structura organizatorică de muncă a organelor de conducere O.N.U. și caută să se intituleze chiar ca o dublură a acestei organizații internaționale care ar reprezenta pe „adevărații” reprezentanți ai națiunilor lor.

Finanțarea A.N.E.C. se face în mod semioficial de către Departamentul de Stat al S.U.A. din fondurile repartizate în cadrul asociației „Cruciada împotriva comunismului”, prin reprezentantul statului american, M.C. Karger, care conduce direct această organizație.

În afară de fonduri, A.N.E.C. primește un sprijin politic și moral permanent din partea a o serie de personalități de stat și ale vieții publice din S.U.A., Anglia, Franța, Germania Occidentală, Belgia și din alte țări imperialiste.

Conform statutului „Adunării Națiunilor Europene Captive”, scopul ei este de a întreprinde, prin intermediul O.N.U. și al altor organizații internaționale aflate sub influența S.U.A., măsuri îndreptate împotriva politicii U.R.S.S. și a țărilor de democrație populară din Europa.

Una din laturile principale ale activității de subminare a A.N.E.C. o constituie redactarea și răspândirea prin intermediul O.N.U. și al altor organizații internaționale, aflate sub influența S.U.A., a materialelor calomnioase, menite să submineze prestigiul internațional al U.R.S.S. și țărilor de democrație populară.

După cum recunosc conducătorii A.N.E.C., sarcina ei este de a „contracara” activitatea reprezentanților U.R.S.S. și ai țărilor de democrație populară în cadrul organizațiilor internaționale și, în primul rând, în cadrul O.N.U.

A.N.E.C. caută să-și organizeze în așa fel sesiunile încât ele să coincidă cu lucrările sesiunilor adunărilor generale ale O.N.U.

Cu ocazia acestor adunări, A.N.E.C. adoptă diferite rezoluții, hotărâri, „memorii”, „declarații”, „mesaje” și alte „documente internaționale”, îndreptate împotriva țărilor socialiste, destinate a fi răspândite în cadrul O.N.U. și al altor organizații internaționale.

Îndeplinirea acestor „hotărâri” ale A.N.E.C. este urmărită de o „comisie generală” creată special pentru aceasta.

Prima etapă a realizării hotărârilor luate constă în aducerea lor la cunoștința președintelui Adunării Generale a O.N.U., secretarului ei general și delegațiilor țărilor imperialiste din O.N.U.

Hotărârile care au mai ales un caracter politic sunt aduse la cunoștința Guvernului S.U.A. și misiunilor diplomatice ale țărilor capitaliste acreditate la Washington. După aceea, membrii și colaboratorii A.N.E.C. trebuie să lupte pentru realizarea în practică a acestor hotărâri, prin stabilirea de contacte personale cu reprezentanții țărilor amintite la O.N.U.

Printre măsurile întreprinse de către A.N.E.C. pot fi enumerate următoarele:

- Colaborarea la excluderea R. S. Cehoslovace din fondul internațional de valută, în octombrie 1954.

- Pregătirea materialelor cu privire la „munca forțată” din U.R.S.S. și țările de democrație populară din Europa.

- Încercările de a împiedica primirea în O.N.U. a Albaniei, Bulgariei și R. P. Române în 1955.

- Trimiterea către Secretariatul general al O.N.U. și președintele S.U.A. a unor referate cu teme ca: „Illegalitatea reprezentării în O.N.U. a țărilor blocului sovietic”, „Imperialismul sovietic”, „Încălcarea obligațiunilor și tratatelor internaționale de către țările blocului sovietic”, „Lipsa de drepturi a sindicatelor din țările de democrație populară”, „Situția bisericii în țările Europei Centrale și Răsăritene”, „Tratatul de la Varșovia ca instrument de subjugare” etc.

La sesiunile speciale ale A.N.E.C. ținute la Strassbourg-Franța, în fiecare an se dezbat diferite probleme ca:

- „Integrarea europeană”, „Apărarea patrimoniului cultural al națiunilor subjugate”, „Statutul refugiaților în țările libere”, „Situția internațională și influența ei asupra națiunilor subjugate”;

- „Integrarea europeană și colaborarea cu Consiliul european”, „Problema refugiaților și propaganda sovietică pentru repatriere”;
- „Includerea pe ordinea de zi a conferinței la nivel înalt a problemei maghiare”;
- „Interzicerea vizitării centrelor de refugiați de către reprezentanții diplomați ai puterilor comuniste”;
- „Cererea ca organizația refugiaților să fie recunoscută de către O.N.U.”;
- „Crearea fondului internațional pentru ajutorarea refugiaților”;
- „Proclamarea eliberării popoarelor subjugate ca scop al politicii externe a țărilor lumii libere”;
- „Recunoașterea reprezentanților politici și diplomați ai emigranților în calitate de reprezentanți legali ai popoarelor subjugate din Europa” etc.

Dacă în prima etapă a existenței sale, conducătorii A.N.E.C. acționau numai prin intermediul O.N.U., depunând toate eforturile pentru a-și consolida poziția de „reprezentanți adevărați” ai emigrației din țările Europei Centrale și Răsăritene, ulterior ei au început să-și îndrepte eforturile pentru ca hotărârile să fie răspândite prin intermediul Consiliului European N.A.T.O.

Activitatea A.N.E.C. a fost deosebit de intensă în perioada evenimentelor din Ungaria, când a cerut Comisiei Internaționale O.N.U. să intervină în evenimentele din Ungaria.

În afară de activitatea dușmănoasă desfășurată în cadrul A.N.E.C. se folosesc și alte metode cum ar fi: ținerea de conferințe în diferite capitale ale statelor capitaliste cu o tematică reacționară, împotriva statelor de democrație populară și în special împotriva U.R.S.S.

Aceste conferințe sunt ținute direct de către membrii A.N.E.C. sau de alte personalități reacționare care au vizitat țările de democrație populară.

De asemenea, desfășoară o activitate propagandistică vizuală prin placcard, manifeste sau expoziții.

În așa-zisele case de propagandă și cultură americană, alături de panouri cu fotomontaje care reprezintă „modul de viață american” apar și fotomontaje create cu concursul A.N.E.C.-ului despre țările de democrație populară.

În concluzie, A.N.E.C. a fost creat de imperialiștii americani cu scopul de a desfășura o activitate dușmănoasă împotriva țărilor lagărului socialist, urmărindu-se, în afară de aceasta, existența unui „for” al exilului în exterior pe care Guvernul S.U.A. să-și bazeze activitatea dușmănoasă împotriva lagărului păcii.

Delegația fugarilor români din cadrul A.N.E.C. este cuprinsă în anexa 1 a acestei lucrări; aceștia sunt și membri C.N.R.

Pentru a ilustra atenția de care se bucură aceste organizații reacționare în S.U.A., amintim că la 17 iulie 1959 Congresul S.U.A. a aprobat prin legea 90 și

rezoluția 73212 ca în a treia săptămână din luna iulie a fiecărui an să țină „Săptămâna națiunilor captive”.

De atunci, în fiecare an președintele S.U.A. dă câte o proclamație în care invită poporul american să sărbătorească această săptămână prin ceremonii, mitinguri etc., îndemnându-l totodată să studieze soarta națiunilor „dominate de sovietici” și să se angajeze de a sprijini acțiunile „juste” ale popoarelor acestor „națiuni captive”.

În urma acestui fapt, conducătorii A.N.E.C. și ai celorlalte organizații reacționare din străinătate conduse sau care se află sub influența lor organizează „mitinguri” și „demonstrații” în cadrul cărora organizatorii lor țin discursuri calomnioase împotriva țărilor din lagărul socialist.

În 1962, A.N.E.C.-ul a organizat un asemenea „miting” în fața O.N.U. unde fugarii au mers îmbrăcați în costume naționale, cu steaguri și pancarde, cântând imnurile naționale vechi.

După cum s-a arătat mai sus, în septembrie 1954 organele de informații americane, scontând să folosească cu mai mult succes în acțiunile sale de subminare aceste lepădături, „unește” (*sic!*) organizațiile reacționare ale fugarilor din țările de democrație populară sub denumirea de „Adunarea Națiunilor Europene Captive”, din cadrul cărora fac parte comitetele arătate mai sus.

Analizând elementele care compun A.N.E.C. rezultă că majoritatea acestora sunt membri ai „Comitetelor naționale”, respectiv cei de naționalitate română ai C.N.R. și ai organizațiilor conduse de ei și pe care le atrag în acțiunile organizate de A.N.E.C. atât pe plan „internațional” cât și pe plan „național”.

Din această cauză ne vom referi în continuare la acțiunile și activitatea C.N.R. ca fiind în același timp acțiuni ale A.N.E.C.-ului întreprinse de fugarii români.

Concepțiile vârfurilor fugare din sânul „Comitetului Național Român”, în frunte cu Vișoianu Constantin, despre modul și locul de acțiune al fugarilor împotriva țării noastre sunt identice cu cele ale legionarilor.

Într-una din ședințele ținute cu conducerea C.N.R. în luna august 1960, la New York, Vișoianu a arătat membrilor din conducere că în acțiunile întreprinse de „Comitet”, membrii acestei organizații nu trebuie să se bazeze numai pe sprijinul S.U.A., așa cum s-a făcut până în prezent. El a arătat că centrul activității fugarilor trebuie să devină Franța, Germania Occidentală și chiar Italia, unde, pentru intensificarea activității în această țară, va trebui să se obțină un sprijin mai mare din partea Vaticanului.

Cât privește atitudinea C.N.R. din New York față de alegerile prezidențiale din S.U.A., Vișoianu a cerut membrilor din conducere sprijinirea

candidaturii lui Kennedy și a candidatului la vicepreședinție, Johnson. Această hotărâre s-a bazat pe faptul că Kennedy a promis fugarilor reactualizarea așa-zisei probleme a țărilor satelite. El ar fi promis, de asemenea, – după cum reiese din directivele lui Vișoianu – să acționeze, în caz că va fi ales președinte, în vederea „menținerii și intensificării spiritului subversiv de rezistență” în țările socialiste cu toate că oficial se va declara pentru coexistență. Potrivit lui Vișoianu, Kennedy ar fi promis să stimuleze până la limita riscului acceptabil „toate tendințele de eliberare” în interiorul țărilor socialiste.

Ca și Horia Sima, Vișoianu a vizitat în luna august 1960 R.F.G. și Franța.

În R.F.G. el a avut convorbiri cu ministrul de Externe, Heinrich von Brentano, și cu vicepreședintele Partidului Social-Democrat vest-german, Carlo Schmidt. Vișoianu a obținut din partea acestora promisiunea că R.F.G. va continua să sprijine activitatea fugarilor români, în special activitatea secției române de la postul de radio „Europa Liberă” din München și organizația „Uniunea Asociațiilor Române din Germania”, condusă de fostul general Ion Gheorghe.

Lui Vișoianu i s-a recomandat să ia legătura cu Ion Gheorghe și împreună cu el să realizeze unificarea organizațiilor fugarilor români.

La Paris, Vișoianu a avut două întrevederi cu Monerville, președintele Senatului francez, pe care-l cunoaște de când lucra cu Titulescu. Monerville a cerut păstrarea discreției totale asupra întâlnirii, întrucât nu vrea să se afle că oamenii de stat francezi întrețin legături cu fugarii din țările socialiste. Prin Monerville, Vișoianu a obținut o întrevedere cu Couve De Merville, ministrul de Externe francez. În discuțiile cu cei doi oameni de stat, Vișoianu a cerut ca, la conferințele internaționale, Franța să ridice „problema țărilor subjugate”.

Ca o concluzie generală a discuțiilor purtate cu diferiți oameni de stat din R.F.G. și Franța, precum și cu diferite vârfuri fugare, Vișoianu a constatat că fugarii sunt „divizați și fărâmițați”. Singurii care trag foloase din această situație, a declarat Vișoianu, sunt comuniștii.

Pe baza acestei concluzii, el a dat dispoziții lui Veniamin Virgil, reprezentantul C.N.R. în Franța, să întocmească un plan menit să ducă la unificarea tuturor organizațiilor de fugari. Vișoianu s-a deplasat apoi la Londra, unde a luat legătura cu Tilea Viorel și Rațiu Ion, propunându-le formarea unui „triumvirat al exilului”, ce urmează să fie constituit din cei de mai sus în scopul de a „reîntineri” C.N.R.-ul, prin cooptarea în conducerea sa și a unor elemente tinere și „necompromise”.

Rațiu și Tilea au refuzat însă propunerea lui Vișoianu, socotind că viitorul triumvirat n-ar putea schimba situația C.N.R.

La scurt timp după călătoria sa în Europa, Vișoianu și banda lui de sfetnici au organizat manifestația huliganică cu ocazia sosirii delegației R. P. Române la O.N.U. Această acțiune a fost pusă la cale și coordonată de „Adunarea Națiunilor Europene Captive”, la care au participat și alți fugari din țările socialiste.

Cu toate încercările de a tulbura lucrările celei de a 15-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., la închiderea acestei sesiuni, conducătorii „Comitetului Național Român”, în urma analizei situației făcute, au ajuns la concluzia că țările socialiste, sprijinite de grupul țărilor neangajate, au reușit să imprime lucrărilor O.N.U. o direcție favorabilă lor. Încercările fugarilor din S.U.A. ca prin manifestațiile ostile organizate împotriva delegațiilor țărilor socialiste să diminueze prestigiul acestora nu au reușit, întrucât inițiativele „maselor de fugari” nu au fost, chipurile – pretinde C.N.R. –, susținute de așa-zisele Comitete Naționale.

În legătură cu atitudinea țărilor occidentale la cea de a 15-a sesiune O.N.U., vârfurile fugare din sânul „Comitetului Național Român” au caracterizat poziția acestor state ca „slabă și nesigură”. În special americanii sunt considerați „lași” și „lipsiți” de curaj și hotărâre. Despre englezi, vârfurile C.N.R. consideră că aceștia merg pe linia înțelegerii cu U.R.S.S. și de aceea sunt dispuși să respecte status-quo în Europa.

Aceeași situație de dezorientare politică și nesiguranță s-a manifestat și în rândul fugarilor din Europa. În cadrul unor comentarii făcute de fugarii din conducerea C.N.R. din Franța, cu ocazia celei de a 15-a sesiuni a O.N.U., unul din vârfurile C.N.R., Romulus Boilă, directorul fițiicii „La Nation Roumaine”, a spus următoarele:

„Ce să fac, am intrat în horă, trebuie să joc. Acum nu mai pot da înapoi, sunt prea angajat pentru a putea să mă retrag singur. Cazul nostru este, în orice caz, depășit, jocul mondial este prea mare pentru ca noi să mai putem fi auziți. Rezistența în emigrație a devenit o problemă pur personală. Fiecare procedează cum crede, nimeni nu mai este în măsură să dea directive”.

Vârfurile C.N.R.-iste sunt tot mai dezamăgite de faptul că factorii de răspundere din S.U.A. le acordă tot mai puțină atenție. Astfel, cu ocazia zilei de 10 mai 1961, C.N.R. a organizat o adunare la New York, la Centrul internațional al Fundației „Carnegie”, la care au fost invitați reprezentanții celorlalte comitete ale fugarilor din democrațiile populare, precum și o serie de personalități americane, ca primarul New York-ului și reprezentanți ai Guvernului S.U.A. Dintre personalitățile invitate nici una nu a răspuns, însă, la invitație.

Conducătorii fugarilor sunt dezamăgiți și de faptul că nici o personalitate marcantă din S.U.A. nu a făcut vreo declarație cu ocazia zilei de 10 mai, cum era

obiceiul până acum „pentru încurajarea emigrației și pentru întărirea convingerii într-o reîntoarcere în patrie”.

Ca urmare, pentru a se face observați, vârfurile C.N.R. continuă să trimită memorii guvernelor occidentale, mai ales cu ocazia diferitelor conferințe internaționale.

În ceea ce privește masa de jos a fugarilor, aceasta, potrivit datelor pe care le deținem, se dezinteresează tot mai mult de activitatea politică, fiind preocupată exclusiv de interese personale.

Conducerea C.N.R. este descurajată și din cauza informațiilor și știrilor pe care le obține despre situația din țară. Astfel, Manuilă Sabin, element din conducerea C.N.R., și Brutus Coste, secretar general al A.N.E.C., au afirmat că, în urma informațiilor primite de la turiștii americani care ne-au vizitat țara și de la unii români care se stabilesc definitiv în S.U.A., au ajuns la concluzia că „va fi foarte greu de a mai schimba lucrurile din țară, întrucât ideile comuniste sunt acceptate din ce în ce mai mult de masele largi ale populației”.

Cei de mai sus au afirmat, de asemenea, că perspectivele unui război se diminuează tot mai mult, întrucât cu trecerea timpului forța economică și militară a U.R.S.S. crește în comparație cu cea a Occidentului.

Din masa fugarilor se fac auzite tot mai multe voci care afirmă că ineficacitatea activității C.N.R.-ului se datorește lipsei de interes și vârstei înaintate a elementelor din conducerea acestei organizații.

La sfârșitul lunii iunie 1962, fugarul român Brutus Coste, secretar general al „Adunării Națiunilor Europene Captive” și membru în C.N.R., s-a prezentat, împreună cu un fugar polonez, la misiunea Tunisiei de la O.N.U. în scopul de a discuta cu Mongi Slim, fost președinte al sesiunii O.N.U.

Fiind întrebați ce doresc să discute cu Mongi Slim, cei de mai sus au arătat că, în numele „Adunării Națiunilor Europene Captive”, ei ar vrea să pună în discuția Comitetului celor 17 (care se ocupă cu aplicarea rezoluției de lichidare a colonialismului) o problemă privind situația popoarelor din „țările comuniste”.

Pe baza discuțiilor care au avut loc, ei au cerut ca Comitetul (*sic!*) să recomande Adunării Generale a O.N.U. „eliberarea acestor popoare de sub imperialismul comunist”.

De asemenea, ei au afirmat că, în calitatea lor de reprezentanți ai A.N.E.C., au luat legătura cu organele S.U.A., care le-au promis sprijin pentru introducerea memorandumului lor la Comitetul celor 17, însă le-au precizat că nu ar vrea ca acest memorandum și problema în sine să fie introduse prin misiunea S.U.A., care are un reprezentant în cadrul comitetului, preferând ca cererea de înscriere a problemei pe ordinea de zi să se facă printr-o altă misiune membră a comitetului.

Din aceste motive, cei doi fugari s-au adresat misiunii Tunisiei, considerând-o cea mai indicată pentru a face acest lucru.

În același timp, ei au depus la misiunea Tunisiei de la O.N.U. următoarele materiale:

- copia unui memoriu adresat lui Jha, ambasadorul Indiei și președintele Comitetului celor 17;

- copia unei scrisori adresate lui Georges Jakim, ambasadorul Libanului la O.N.U., căruia i se dă titlul de președinte al „Comitetului pentru drepturile omului”, cu toate că el este numai ambasador al Libanului la O.N.U.;

- un memoriu intitulat „Colonialismul sovietic și statele baltice”;

- un volum intitulat „Studiu asupra recentelor dezvoltări în nouă state captive”.

Cu această ocazie, fugarii respectivi au comunicat faptul că ei au trimis prin poștă scrisorile adresate lui Jha și Jakim, dar până în prezent nu au primit nici un răspuns la ele.

Discuțiile cu cei doi fugari au fost purtate de Mohamed Chakchouk, secretar personal al lui Mongi Slim.

Acesta a primit materialele respective și apoi le-a răspuns că misiunea Tunisiei nu va da curs cererii lor, deoarece Mongi Slim, în calitate de președinte, nici nu vrea să audă de așa ceva.

„Comitetul Național Român” a trecut în toamna anului 1962 la organizarea unei asociații a aviatorilor militari din rândul fugarilor, denumită „Clubul regal al aviatorilor români”, cu sediul la New York.

Scopul acestei asociații este de a atrage toți aviatorii militari fugari pentru a forma un nucleu de instructori care să se ocupe cu instruirea tinerilor români (copiii fugarilor și emigranților) pentru a deveni aviatori care să fie folosiți în caz de nevoie împotriva R. P. Române.

Conducerea C.N.R. sconta că în felul acesta ar putea crea o așa-zisă secție militară a fugarilor care să fie pregătită și dirijată de C.N.R.

La alcătuirea acestei noi organizații de fugari, Vișoianu Constantin a pornit de la faptul că C.N.R. are în S.U.A. puțini aderenți, fiind o organizație care se rezumă strict la membrii săi. El s-a gândit să concentreze în S.U.A. majoritatea aviatorilor fugari și grupându-i în acest „club” sconta:

1. Să arate autorităților S.U.A. că C.N.R. nu este singur și că sub conducerea lui funcționează și alte organizații pe care le poate pune la dispoziție pentru acțiuni împotriva R.P.R.

2. Să obțină fonduri în plus de la autoritățile americane.

Pentru organizarea „Clubului regal al aviatorilor români” C.N.R. a însărcinat pe fugarii Pătru Mircea (agent al C.I.A.) și Abeles Constantin, adus în

acest scop din Turcia. Ei s-au ocupat de aducerea în S.U.A. a elementelor ce alcătuiesc conducerea centrală a „Clubului”, precum și a altor elemente din rândul fugarilor foști aviatori.

Deocamdată s-a constituit la New York conducerea acestui club, formată din fugarii: Pătru Mircea, Abeles Constantin, Marinescu Mihai, Caranfil Nicolae și Dumitru Radu.

Totodată au fost identificați că au fost aduși în S.U.A., în acest scop, fugarii: Stănculescu Gheorghe, Dumitru Sever, Drăgușin Gheorghe și un oarecare Damian.

Se intenționează ca acest club să-și înființeze filiale în principalele țări capitaliste și în acest scop fugarul Marinescu Mihai s-a deplasat în Europa Occidentală.

Problema constituirii acestei organizații a trezit interes și pentru Departamentul de Stat al S.U.A., care vedea în organizația preconizată organul capabil să unească și să pregătească cadrele (*sic!*) de care serviciul de informații american are nevoie în acțiunile subversive duse împotriva țării noastre.

Din partea Departamentului de Stat se ocupă activ de constituirea acestei organizații legionarul Nicolae Chiacu, român-macedonean, salariat al Departamentului de Stat.

Departamentul de Stat american și-a dat asentimentul ca „Clubul regal al aviatorilor români” să-i fie subordonat și totodată să-l finanțeze. Finanțarea lui se va efectua însă numai după luna iunie 1963, când începe anul bugetar în S.U.A. și când se vor prevedea fondurile necesare în buget.

În prezent, din lipsă de fonduri, fugarii nu pot trece la o activitate mai intensă pe această linie. Însuși Marinescu Mihai, care face parte din conducerea organizației, a refuzat să dea bani pentru susținerea activității ei.

În cursul lunilor noiembrie și decembrie 1962, „Comitetul Național Român” și Secția română din New York a „Comitetului Național pentru Europa Liberă” au ținut mai multe consfătuiri la care au participat unii reprezentanți ai Congresului american, precum și ai organelor de informații și contrainformații americane. Scopul acestor consfătuiri a fost de a lua măsuri pentru intensificarea activității dușmănoase a C.N.R.

La ședința C.N.R. din 20 decembrie 1962 a participat un senator american, care a comunicat că Guvernul și Congresul S.U.A. sunt nemulțumite de aportul pe care C.N.R. – ca și celelalte organizații ale fugarilor din țările socialiste – îl aduc în aplicarea principiilor politicii externe a S.U.A.

Senatorul a precizat că în cursul lunii octombrie 1962, Subcomitetul pentru Europa al Comitetului pentru Afaceri Străine al Congresului S.U.A. a

analizat 27 de rapoarte ale comitetelor organizațiilor de fugari din țările socialiste și a ascultat 50 de experți și martori, printre care pe Kohler – ambasador al S.U.A. în U.R.S.S. și Tyler – asistentul lui Dean Rusk în problemele europene. Pe baza acestor analize și consultări s-a ajuns la concluzia că, din cauza lipsei de informații asupra situației din țările socialiste, s-au creat confuzii și în acest fel Subcomitetul pentru Europa al Comitetului pentru Afaceri Străine din cadrul Congresului S.U.A. nu a avut posibilitatea să întreprindă „măsuri mai eficace” împotriva acestor țări. De asemenea – după afirmațiile senatorului – această situație constituie și cauza pentru care S.U.A. nu au putut determina O.N.U. să condamne „colonialismul sovietic”.

Criticând raportul prezentat subcomitetului de către Constantin Vișoianu, senatorul american a cerut ca C.N.R. și Secția română din New York a „Comitetului Național pentru Europa Liberă” să-și reorganizeze și să-și intensifice activitatea de informare a subcomitetului, precum și activitatea de organizare a acțiunilor dușmănoase atât în interiorul cât și în exteriorul R. P. Române.

La 16 decembrie 1962, John Richardson, președintele „Comitetului Național pentru Europa Liberă” a comunicat lui Vișoianu Constantin și celorlalți membri ai C.N.R. că Fulbright, președintele Comitetului Afacerilor Străine al Congresului S.U.A., și McCone, șeful Direcției centrale de spionaj a S.U.A., sunt nemulțumiți de activitatea C.N.R., apreciind-o ca o organizație îngustă și fără o activitate concretă în lupta împotriva R. P. Române.

Ca urmare, atât Comitetul Afacerilor Străine al Congresului S.U.A., cât și Direcția centrală de spionaj cer ca C.N.R. și Secția română a „Comitetului Național pentru Europa Liberă” să-și reorganizeze activitatea de culegere a unor informații de calitate, pe baza cărora postul de radio „Europa Liberă” să ducă o propagandă intensă pentru menținerea spiritului de rezistență împotriva regimului nostru.

Pe baza acestor aprecieri ale organelor de stat ale S.U.A., în prezent C.N.R. se preocupă de crearea unor organizații care să demonstreze autorităților americane că C.N.R. se sprijină în activitatea sa și pe alte grupuri de fugari. Astfel, Vișoianu C. se ocupă de organizarea „Clubului regal al aviatorilor români din exil” (menționat mai sus), cu scopul de a subordona C.N.R.-ului activitatea dușmănoasă a acestuia; Vișoianu Constantin, cunoscând unele neînțelegeri existente între legionarul Trifa Viorel și Horia Sima, caută să realizeze o înțelegere între C.N.R. și Trifa Viorel, în vederea transformării asociațiilor și organizațiilor românești din S.U.A. în organizații ale C.N.R., iar fugarul Iancu Zissu, membru al C.N.R., întreprinde măsuri în vederea constituirii unui partid social-democrat în străinătate. În acest scop, el s-a înțeles cu Eftimie Gherman, ca acesta să se ocupe de înscrierea de membri în Europa, iar el în S.U.A., urmând

ca după ce vor realiza numărul necesar de membri, acest partid să fie înregistrat la „Internaționala Socialistă”.

La 23 ianuarie a.c., a avut loc la New York o sesiune specială a „Adunării Națiunilor Europene Captive”, la care au participat și reprezentanți ai unor organizații politice din S.U.A.

Sesiunea a fost consacrată naționaliștilor chinezi și „drepturilor” acestora asupra teritoriului R. P. Chineze.

Președintele sesiunii, dr. George Dimitrov, fugar bulgar, a cerut în discursul său ca S.U.A. să ia măsuri hotărâte împotriva R. P. Chineze.

Un discurs similar și calomniator la adresa R. P. Chineze, U.R.S.S. și a celorlalte țări socialiste a rostit și ambasadorul ciancașist în S.U.A.

Din partea autorităților S.U.A. a vorbit senatorul Vance Hartke, care a spus printre altele: „Statele Unite vor face eforturi pentru continuarea războiului rece, a întăririi N.A.T.O. și Pieței Comune, în scopul înfrângerii comunismului”.

La lucrările sesiunii a participat o delegație a C.N.R. compusă din următoarele elemente: Vișoianu Constantin, Brutus Coste, Iancu Zissu, Popa Augustin, Butariu Miron, Veniamin Virgil și Berkowitz Asra.

În numele fugarilor români a vorbit Vișoianu C., care a mulțumit senatorului Vance Hartke pentru discursul rostit și i-a cerut acestuia să comunice Guvernului și Congresului S.U.A. dorința C.N.R. ca S.U.A. să întreprindă acțiuni de forță pentru „eliberarea” țărilor cu regim comunist, printre care și R. P. Română.

Tonul cu care Vișoianu a cerut cele de mai sus l-a supărat pe senatorul Vance Hartke și l-a determinat să spună că S.U.A. au făcut și fac totul pentru eliberarea țărilor „subjugate comunismului”, dar americanii sunt nemulțumiți de activitatea pe care o desfășoară C.N.R. în scopul de mai sus.

Hartke a acuzat C.N.R. și celelalte „comitete naționale” de îngustime și incapacitate în sprijinirea S.U.A. pentru „eliberarea țărilor comuniste”. El a adăugat că C.N.R. este o grupare fără influență în rândul emigrației române și că nu se cunoaște în ce măsură această organizație se bucură de sprijinul „rezidenței” din R. P. Română.

Pentru acest motiv – a declarat Hartke – oficialitățile americane sunt nemulțumite de activitatea C.N.R., care nu justifică fondurile alocate de S.U.A. pentru ducerea activității dușmănoase împotriva R. P. Române.

După terminarea sesiunii A.N.E.C., Hartke a purtat unele discuții cu conducătorii comitetelor naționale din componența A.N.E.C.

În urma acestor discuții, Vișoianu Constantin a afirmat că S.U.A. nu se mai preocupă în mod deosebit de R. P. Română, deoarece au de rezolvat probleme legate de țările latino-americane și în special de Cuba, din care cauză și fondurile ce le acordă C.N.R.-ului sunt din ce în ce mai reduse.

În martie a.c., a încetat din viață Carol Davilla, membru C.N.R., în urma unei încercări de sinucidere.

Davilla a lăsat o scrisoare, cu rugămintea ca ea să fie citită în public la înmormântarea sa. În această scrisoare Davilla arăta „că s-a sinucis deoarece și-a dat seama că nu avea nici o șansă de a mai ajunge cândva în România, că așa-zisa luptă a fugarilor este doar o amăgire și că până la urmă toți vor sfârși ca el”.

Vișoianu s-a opus citirii acestei scrisori pentru a nu produce o și mai mare demobilizare a fugarilor.

Recent, Subcomitetul pentru Europa din cadrul Comitetului pentru Afaceri Străine al Congresului S.U.A. și C.I.A. au întreprins o nouă analiză asupra activității comitetelor naționale din cadrul A.N.E.C.-ului, printre care și a C.N.R.

Cele două organe ale S.U.A. au constatat că C.N.R., de-a lungul activității sale, s-a dovedit incapabil de a contribui în mod efectiv la atingerea țelurilor politice americane împotriva regimului din țara noastră.

Deși C.N.R. a fost avertizat, în mai multe rânduri, de a-și organiza activitatea și să-și creeze organizații mai largi atât în S.U.A. cât și în celelalte țări capitaliste, el s-a dovedit incapabil de acest lucru, ceea ce a făcut ca C.N.R. să devină o organizație fără perspectivă.

Analizând posibilitățile C.N.R. de reprofilare s-au preconizat următoarele măsuri:

1. Începând cu data de 1 iulie a.c., o dată cu începerea noului an bugetar în S.U.A., să se reducă fondurile pentru C.N.R.

2. C.N.R. să rămână o organizație mai mult simbolică, alcătuită dintr-un număr de trei elemente salarizate și cu personalul rămas disponibil de la C.N.R. să se mărească efectivele A.N.E.C. și „Free Europe”, astfel să se impulsioneze activitatea acestor organizații de transfugi.

3. Ca președinte al C.N.R.-ului se preconizează să rămână tot Vișoianu Constantin³, iar ca membri Iancu Zissu și încă unul din reprezentanții fostelor partide burghezo-moșierești.

³ Cu prilejul festivităților organizate la New York în cinstea Zilei Naționale a României, 10 mai 1975, C. Vișoianu i-a prezentat Regelui Mihai demisia sa din funcția de președinte al C.N.R. (Florin Manolescu, *Enciclopedia exilului literar românesc*, p. 183).

Din cauza restructurării preconizate în rândul membrilor C.N.R. s-au ivit divergențe puternice, mai ales că Iancu Zissu încearcă ca (*sic!*) a treia persoană în C.N.R. să fie ales Asra Berkowitz, element activ și cu multe legături în organizațiile americane, de care este apreciat.

ȘEFUL BIROULUI I

Căpitan

Dorobanțu Lazăr

LUCRĂTOR OPERATIV

Căpitan

Marta Florian

ȘEFUL SERVICIULUI III

Locotenent-colonel

Bodor Petre

Anexa nr. 1

**privind delegația de emigranți români din cadrul A.N.E.C.
care sunt și membri C.N.R.**

1. Constantin Vișoianu	Politician liberal, fost ministru de Externe al României burghezo-moșierești. A fugit din țară în anul 1947, stabilindu-se în America. Sus-numitul este și președintele așa-zisului „Comitet Național Român” din exil. În cadrul A.N.E.C.-ului este membru în Comitetul General.
2. Gheorghe Asan	Fugar român provenind dintr-o familie de mari moșieri din Ardeal, fost în conducerea P.N.L.
3. Cornel Bianu	Fugar român, fost membru în conducerea P.N.Ț. din România burghezo-moșierească, răspunzând de activitatea externă a partidului. Dispunea de mari proprietăți financiare, rămânând și în prezent un susținător al marilor moșieri. Din datele ce le

posedăm a fost recrutat în trecut de Serviciul de spionaj englez.

4. Raul Bossy

Fost general, fost aghiotant al Curții regale din România burghezo-moșierească. În prezent este mare adept al ex-regelui Mihai.

5. Alexandru Bunescu

De profesie inginer, fost președinte al organizației P.N.Ț. a regiunii București și mare acționar la o serie de instituții și fabrici în România burghezo-moșierească, a fugit din țară în 1948, prin Iugoslavia.

6. Anton Crihan

Fost membru al delegației permanente a P.N.Ț. din România, reprezentând organizațiile de partid din Moldova, Basarabia și Bucovina, până la eliberarea acestor provincii din U.R.S.S. În cadrul A.N.E.C. este membru supleant în Comitetul General și membru în Comitetul Politic.

7. Romulus Boilă

Fost delegat în cadrul A.N.E.C.-ului în locul lui Grigore Gafencu, care a decedat în 1958. A fost în conducerea P.N.Ț. din România, iar în prezent deține funcția de membru al Delegației permanente a P.N.Ț. din exil. Locuiește la Paris, editând ziarul reacționar „La Nation Roumaine”. În cadrul A.N.E.C.-ului deține funcția de responsabil pentru Europa.

8. Gheorghe Ionescu

Ziarist, fugit din țară după 1945. A lucrat la Londra ca spicher în postul de radio B.B.C. În prezent este șeful Secției române din cadrul emisiunilor de radio „Europa Liberă” din München. În cadrul A.N.E.C.-ului este cunoscut ca membru în Comitetul de informații. Spion englez.

9. Eftimie Gherman

Fost în conducerea P.M.S.D. din România, aripa dreaptă. În prezent reprezintă P.M.S.D. român din exil, fiind membru în Consiliul General al Sindicatelor din exil și Internaționala social-democrată. Lucrează cu Serviciul de spionaj francez și american. În cadrul A.N.E.C.-ului este membru în Comitetul de informații.

10. Mircea Ionnițiu

Fost secretar al regelui Mihai. În țară a făcut parte din gruparea P.N.Ț. fiind în strânsă legătură cu

Hațeganu. Este în relații proaste cu Vișoianu și din unele date încă neverificate reiese că s-ar fi retras din viața politică.

11. Dr. Sabin Manuilă Profesor, face parte din conducerea C.N.R. și ia parte ca expert la toate adunările A.N.E.C.-ului. În țară a fost în conducerea P.N.Ț.
12. Augustin Popa Reprezentantul grupării Național-Tărăniste din S.U.A. În țară a fost în conducerea P.N.Ț. De profesie avocat, fost secretarul lui Tilea Viorel, fugit din țară în 1945, mai întâi în Italia, iar în prezent în S.U.A. Este cunoscut ca agent al americanilor și englezilor. În S.U.A. este sprijinit de Msgr. Spilman și de cercurile catolice.
13. Prof. Virgil Veniamin De profesie avocat, fost profesor universitar, fugit din țară în 1947, în prezent se află la Paris. Aici este reprezentantul C.N.R. pentru Franța și conducătorul Fundației „Carol I” la Paris. În țară a fost conducător în P.N.Ț., iar în exil desfășoară activitate intensă pe linia C.N.R. și A.N.E.C. Este agentul organelor de spionaj capitaliste.
14. Iancu Zissu De profesie avocat, fost în conducerea P.S.D., aripa dreaptă. Fugit din țară în 1947, mai întâi la Paris, iar în prezent în S.U.A. unde face parte din C.N.R. și A.N.E.C. Este dușman al regimului, ducând o activitate intensă în cadrul acestor organizații.
15. Brutus Coste Fugar român, în prezent secretarul general al A.N.E.C.

În afară de aceste persoane oficiale sunt atrași în munca A.N.E.C.-ului următorii români:

1. A. Lepadatu Fugar român, secretarul filialei A.N.E.C. din Bonn – Germania Federală.
2. M. Brăescu Președinta organizației de ajutor „Caroman” din Paris. Fostă în Consiliul de patronaj al reginei Maria, fostă parașutistă, fugită din țară împreună cu soțul în 1945. Se află la Paris, unde desfășoară intensă activitate în „Caroman”.
3. Gheorghe Caranfil Reprezentant al Uniunii Democrat-Creștine din Europa. De profesie inginer, fost director la Uzinele Comunale București și vicepreședinte la

Casa Engleză din București. În țară a fost agent al Serviciului de spionaj englez. În 1944 a plecat din țară, fiind trimis ca reprezentant al P.N.Ț. și P.N.L. la Conferința transporturilor din Londra, de unde nu s-a mai reîntors.

4. M. Eliade

Profesor de limbi orientale. Face parte din Societatea Academică Română din Roma (organizație a fugarilor intelectuali). Participă la toate congresele organizate de fugarii intelectuali.

5. Henri Pelfant

Reprezentantul emigranților români în cadrul filialei A.N.E.C. din Chile (necunoscut).

6. Radu Cutzarida

Reprezentantul emigranților români în cadrul filialei A.N.E.C. din Argentina.

7. Vladimir Ionescu

Reprezentantul emigranților români din cadrul filialei A.N.E.C.-ului din Italia și reprezentantul C.N.R. din Italia.

8. Lt.col. Eduard Raul

Pentru Brazilia.

9. Lerschi

Pentru Japonia, necunoscut.

În cadrul Secretariatului permanent al A.N.E.C.-ului din Strassbourg-Franța activează, de asemenea, un număr de români și anume:

1. Gheorghe Ciorănescu

Fost secretar la Fundația „Carol I” din Paris 8 ani, iar din 1958 a fost transferat la „Europa Liberă” München. Cunoscut ca agent al americanilor și francezilor.

2. Djuvara Neagoe

Fugar, fost timp îndelungat în serviciul de informații al fugarilor din Franța, condus de Opran Mihai. Fost colaborator la postul de radio „Europa Liberă”, în prezent activează la „Caroman” și Fundația „Carol I” din Paris.

3. Iancu Rațiu

Nepotul lui Tilea Viorel, luat de acesta la Londra în 1937 pentru continuarea studiilor și concomitent cu aceasta l-a numit și funcționar la Legația Română din Londra. De la data plecării nu s-a mai întors. În prezent este agent englez și duce activitate dușmănoasă împotriva R. P. Române în cadrul A.N.E.C. și B.B.C.

4. Șerban Voinea

Fost conducător social-democrat, aripa dreaptă. În prezent se află la Paris și face parte din

C.I.S.L. (Centrul Internațional al Sindicatelor Libere), participă la toate congresele organizate de acest centru. Este agent al americanilor.

Arhiva C.N.S.A.S., fond *Serviciul de Informații Externe*, dosar nr. 113, f. 265-292.

*
* *

Fișe biografice

1. Abeles Constantin

n. 1902, com. Ștefănești, jud. Botoșani

Ofițer de aviație. A participat la Campania din Răsărit, înaintând până la gradul de comandor. După ce a fost deblocat din armată a intrat în atenția organelor Siguranței. În vara anului 1947 a părăsit țara cu un bombardier Heinkel 111 împreună cu pilotul Matei Ghica Cantacuzino. În emigrație a făcut parte din Liga Românilor Liberi, înființată de generalul Nicolae Rădescu.

(Mihai Pelin, *Opisul emigrației politice*, București, Editura Compania, 2003, p. 13; în continuare se va cita M. Pelin, *Opisul...*)

2. Arion Radu

n. 5 dec. 1905, București

Diplomat de carieră. Între 1938 – 1947 diplomat la Legația României din Atena. Rechemat în țară, în 1947, a refuzat să se înapoieze.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 20)

3. Assan George (Gheorghe)

n. 1897, București

Doctor în științe economice și juridice. Subsecretar de Stat la Ministerul Industriei și Comerțului (30 dec. 1933 – 9 iun. 1934). În diplomație a fost atașat comercial și economic la Paris și Bruxelles, precum și ministru plenipotențiar la

Copenhaga (20 iun. 1934 – 1 mai 1938). După 23 august 1944 a rămas în străinătate. Membru în Comitetul Național Român din ianuarie 1951.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 21)

4. Berkowitz Asra

n. 15 nov. 1886, Bârlad

Studii în litere și filozofie la Heidelberg și Paris. Senator liberal în anii 1927 și 1931. Ziarist. În 1948 a fost arestat pentru legăturile sale cu Jan Le Rougetel, reprezentantul britanic în Comisia Aliată de Control, fiind acuzat că ar fi organizat o rețea informativă care lucra în favoarea englezilor. După ce a fost eliberat din detenție a emigrat în S.U.A., stabilindu-se la New York.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 36-37)

5. Bianu Cornel

n. 1 martie 1892, com. Făget, jud. Mureș – d. 1977, Londra

În 1940 a fost numit însărcinat cu afaceri al României la Londra. Membru al P.N.Ț., a fost desemnat de Iuliu Maniu să asigure legăturile partidului cu cabinetul britanic. A activat în cadrul Comitetului Național Român.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 38)

6. Boilă Romulus

n. 9 oct. 1881, Dicio Sânmartin, jud. Mureș

Studii de drept, doctor în științe juridice și politice. Membru al Consiliului Dirigent din Ardeal după unirea Transilvaniei cu România. Ulterior, senator și deputat în legislaturi succesive. Membru marcant al P.N.Ț., a fost unul din apropiații lui Iuliu Maniu. A părăsit clandestin România după episodul Tămădău. În procesul lui Iuliu Maniu și al conducerii P.N.Ț. a fost condamnat în contumacie la 3 ani de închisoare. Stabilii în Franța, a fost directorul ziarului „La Nation Roumaine” apărut în vara anului 1948 la Paris.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 43)

7. Bossy Raoul

n. 31 oct. 1894, București – d. 31 aug. 1975, Saanen, Elveția

Licențiat al Facultății de Drept din Paris (1916). Șef de cabinet în Ministerul Afacerilor Străine (din iun. 1920). Secretar de legație la Roma (din nov. 1921). Director politic la Președinția Consiliului de Miniștri (din martie 1923). Secretar

general pe lângă Înalta Regență (28 iul. 1927 – 7 iun. 1930). Director de cabinet al ministrului Afacerilor Străine (din apr. 1931). Consilier de legatie la Viena (din nov. 1931). Trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Helsinki (1 febr. 1934 – 1 nov. 1936), la Budapesta (1 nov. 1936 – 25 sept. 1939), la Roma (25 sept. 1939 – 15 oct. 1940), la Berna (16 oct. 1940 – 1 mart. 1941), la Berlin (1 mart. 1941 – 15 iun. 1943) și la Copenhaga (11 sept. 1941 – 15 iun. 1943). A părăsit România în ianuarie 1948 în suita Regelui Mihai. Stabilît în Elveția, a fost ales (mart. 1950) președinte al Comitetului de Ajutorare a Românilor din Exil (CAROMAN).

(Florin Manolescu, *Enciclopedia exilului literar românesc*, București, Editura Compania, 2003, p. 98-99; în continuare se va cita F. Manolescu, *Enciclopedia ...*)

8. Bunescu Alexandru

n. 11 iul. 1895, Alexandria, jud. Teleorman

Inginer, conferențiar la Școala Politehnică din București și fondator al Fabricii de Avioane SET. Director general al Monitorului Oficial și Imprimeriilor Statului (din 1928). Membru marcant al P.N.Ț. A plecat din România în 1947. A activat în conducerea Ligii Românilor Liberi și după moartea generalului Nicolae Rădescu.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 53)

9. Butariu Miron

n. 30 oct. 1905, com. Hălmagiu, jud. Arad – d. 15 apr. 1992, Los Angeles, S.U.A.

Licențiat al Facultății de Drept a Universității din Cluj (1929). Doctor în științe juridice (1932). Membru al Baroului avocaților din Arad. Membru marcant al Partidului Național Țărănesc. Arestat în aprilie 1947 sub acuzația de „complot împotriva statului” și deținut la Arad, Craiova și București. A trecut clandestin granița cu Ungaria la sfârșitul anului 1947 și a ajuns la Salzburg (Austria). Între dec. 1948 – sept. 1951 a trăit la Paris. După ce a emigrat în S.U.A., a locuit inițial la New York, apoi la Los Angeles (din oct. 1974). Membru activ al mai multor asociații și organizații care au acordat asistență activităților culturale, religioase și politice ale românilor din exil (Adunarea Națiunilor Europene Captive, Comitetul Național Român, Liga Românilor Liberi, Societatea Academică Română, Academia Româno-Americană de Arte și Științe ș.a.)

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 115-116; M. Pelin, *Opisul...*, p. 56)

10. Caranfil Nicolae

n. 28 nov. 1893, Galați

Subsecretar de Stat al Aerului din Ministerul Apărării Naționale (27 apr. 1935 – 7 ian. 1937). Administrator delegat la Societatea de Telefoane (1940 – 1944). În oct. 1944 a fost trimis la Londra pentru a participa la o conferință internațională a transporturilor și a refuzat să mai revină în țară. În iulie 1947 a fost semnalat de Serviciul Special de Informații ca membru al Comitetului de Rezistență Română de la Paris. În același an a participat la un Congres al Rezistenței Române, convocat în Elveția.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 62-63)

11. Coste Brutus

n. 22 febr. 1910, com. Ciacova, jud. Timiș – d. 3 sept. 1984, New York, S.U.A.

Absolvent al Facultății de Drept din București (1931). Secretar la Legația României din Londra (1933 – 1938). Însărcinat cu afaceri al României la Washington (1939 – 1941) și la Lisabona, până la 23 aug. 1944. După această dată a girat postul de ministru al României la Lisabona. Nu s-a mai întors în țară. S-a stabilit în S.U.A., la New York, colaborând frecvent la postul de radio „Vocea Americii”. În 1954 s-a numărat printre inițiatorii și organizatorii Adunării Națiunilor Europene Captive și timp de 10 ani a fost secretarul general al acestei organizații.

Profesor de științe politice și istorie contemporană la Universitatea Fairleigh Dickinson din New Jersey (1967 – 1976). Consultant la Institutul de Cercetări de Politică Externă de la Universitatea din Philadelphia și, în paralel, asistent special al președintelui „Institutului pentru strategie americană” din Chicago. În 1974 a înființat la New York Comitetul intitulat „Adevărul despre România”.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 90; Arhiva C.N.S.A.S., fond informativ, dosar nr. 3316, f. 33, 51)

12. Ciorănescu George

n. 19 mart. 1918, com. Moroieni, jud. Dâmbovița – d. 6 febr. 1993, München, Germania

Licențiat al Facultății de Drept a Universității din București (științe politico-economice, 1940; drept 1941). Doctor în științe politico-economice al Universității din Cluj (1946). Studii de filozofie și licența la Facultatea de Litere

și Filozofie a Universității din București (1947). Avocat în cadrul Baroului București (1941 – 1947). Asistent la Catedra de economie politică a Școlii Politehnice din București (1947). În 1947 a plecat la studii în Franța și nu a mai revenit în țară. Ulterior s-a stabilit în R. F. Germania. Diplomat al Institutului de Înalte Studii Internaționale din Paris (1949). Secretar (1951 – 1955), secretar general (1957 – 1958) și consilier (din 1958) al Fundației Regale Universitare „Carol I” din Paris.

Deputat în primul Parlament European (Viena, 1954). A făcut parte din Secretariatul permanent al Adunării Națiunilor Europene Captive de la Strasbourg. Redactor (1955 – 1965) și director adjunct (1965 – 1970) în cadrul Departamentului românesc al postului de radio „Europa Liberă” din München. Cercetător principal (1977 – 1982) și șef al Secției de cercetări (1982 – 1984) la același post de radio. Membru fondator al cenaclului *Apozitia* (1969) și al Institutului de cercetări românești din München (1987). De-a lungul a două decenii s-a îngrijit de apariția revistei *Apozitia*, al cărei director a devenit în 1982. (F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 172; M. Pelin, *Opisul...*, p. 79)

13. Cretzianu Alexandru

n. 26 iul. 1895, București – d. 24 iul. 1979, Hobe Sound, Florida, S.U.A.

Absolvent al Facultății de Drept a Universității din Iași (1918). Participant la campania din 1916 ca sublocotenent într-o unitate de artilerie. Doi ani prizonier de război într-un lagăr german. Din sept. 1918 în serviciul diplomatic român, cu stagii la Londra (1919 – 1922), la Roma (1923 – 1926) și la Berna (1926 – 1929). Membru al Delegației permanente a României la Liga Națiunilor de la Berna (1930 – 1932). Director al Direcției politice (1933 – 1938) și secretar general (1939 – 6 oct. 1941) la Ministerul Afacerilor Străine. Ministru plenipotențiar al României la Ankara (15 sept. 1943 – 6 febr. 1946). Rechemat în țară, a refuzat să se întoarcă. A părăsit Turcia și, după o scurtă ședere în Elveția și Italia, a ajuns în S.U.A. Naturalizat cetățean american în 1954 s-a stabilit la Hobe Sound. Membru al Comitetului Național Român (1949 – 1950). Deținător al Fondului Național Român, constituit de regimul Antonescu la Ankara și transferat pe numele său în Elveția. Modul în care Alexandru Cretzianu a administrat acest fond a provocat sciziuni și atitudini ireconciliabile în interiorul Comitetului Național și al exilului românesc. Între documentele păstrate în fondul românesc de la Hoover Institution on War, Revolution and Peace, Stanford University, se numără și un text dactilografiat, în limba engleză, al unui interviu acordat de Alexandru Cretzianu publicației „România viitoare”, apărută la Paris, în februarie 1953. Era un răspuns la atacul declanșat de generalul

Nicolae Rădescu împotriva grupului condus de Cretzianu și Vișoianu, pe care îi acuza că și-au însușit banii Fondului Național (vezi Laura Cosovanu, *Alexandru Cretzianu despre Fondul Național*, în „Magazin istoric” nr. 6/2002, p. 76 – 77, și nr. 7/2002, p. 27 – 28).

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 212-213; M. Pelin, *Opisul...*, p. 94-95)

14. Crihan Anton

n. 10 iul. 1893, com. Sângerei, jud. Bălți, Republica Moldova

Studii de agronomie la Paris. Deputat în Sfatul Țării de la Chișinău (21 nov. 1917 – 28 nov. 1918). În epocă era considerat un om politic de stânga. În 1948 a părăsit România prin Iugoslavia, stabilindu-se inițial la Paris. A activat în Comitetul Național Român.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 95)

15. Davilla Carol zis Citta

n. 1 dec. 1886, București

Fiul generalului medic Carol Davilla. Membru al Partidului Conservator, apoi al Partidului Național Țărănesc. A militat pentru aducerea lui Carol al II-lea în țară. Ministru plenipotențiar al României în Statele Unite (1930 – 1937). În 1938, când regele Carol al II-lea a instituit dictatura regală, a demisionat și a refuzat să revină în țară.

La data de 28 iunie 1938, în baza unei legi speciale, guvernul român i-a retras cetățenia română, ceea ce a provocat protestele lui Iuliu Maniu. În anul 1940 s-a revenit asupra retragerii cetățeniei de către guvernul Antonescu.

Stabilit definitiv în S.U.A., Carol Davilla a colaborat cu autoritățile americane la inaugurarea emisiunilor postului de radio „Vocea Americii” în limba română. Primul program a fost transmis în 1943. În timpul Conferinței de Pace de la Paris a difuzat în Statele Unite memoriul lui Grigore Gafencu referitor la situația României. La 14 octombrie 1945, Carol (Citta) Davilla i-a trimis o scrisoare lui Iuliu Maniu prin care îi recomanda liderului PNȚ o mai mare maleabilitate față de sovietici, cu un posibil câștig ulterior (vezi Laura Cosovanu, *Sfaturi de la Londra*, în „Magazin istoric” nr. 10/2002, p. 71, nr. 11/2002, p. 63).

În mai 1947 a participat la Congresul Rezistenților Români din Exil, convocat la Geneva. A aderat la Uniunea Democratică a Românilor Liberi, constituită la Paris de generalul Nicolae Rădescu, apoi la Liga Românilor Liberi, fondată la New York, tot de generalul Rădescu. Ulterior a contribuit la înlăturarea acestuia de la conducerea Comitetului Național Român.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 103-104)

16. Djuvara Neagu

n. 18 aug. 1916, București

Licențiat al Facultății de Litere (istorie) a Universității din Paris-Sorbona (1937). Doctorat la Facultatea de Drept a Universității din Paris (1940). Doctorat de Stat la Facultatea de Litere-Sorbona (1972). Participant la Campania din Est (iunie – nov. 1941) ca ofițer de rezervă. Admis prin concurs la Ministerul Afacerilor Străine (mai 1943), în funcția de atașat de legație și director de cabinet și cifru. La 23 aug. 1944 a fost trimis la Stockholm în calitate de curier diplomatic. Secretar al Legației române din Stockholm (1944 – 1947). Stabilat în Franța din 1947. Se numără printre întemeietorii Comitetului de asistență pentru români (CAROMAN) cu sediul la Paris. Cooptat ca „officier de protection” la Organizația Internațională pentru Refugiați I.R.O. (1951 – 1958). Redactor la postul de radio „Europa Liberă” (1957 – 1958). Secretar general al Institutului Universitar Român „Carol I” din Paris (1958 – 1961). Conferențiar la Școala Națională de Administrație (1970 – 1976) și la Facultatea de Drept a Universității din Niamey, Nigeria (1983 – 1984). Secretar general al Casei Românești de la Paris (1984). Solicită și obține cetățenia franceză în primăvara anului 1989. Revine în România în febr. 1990. Autor de volume cu caracter istoric și memorialistic.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 248-249; M. Pelin, *Opisul...*, p. 108)

17. Fărcășanu Mihail

n. 10 nov. 1907, București – d. 14 iul. 1987, Washington, S.U.A.

Absolvent al Facultății de Drept a Universității din București (1931). Studii de specializare în Germania și Anglia (1935 – 1938). Doctor în științe juridice al Universității „Friedrich Wilhelm” din Berlin (1938). Secretar de redacție și director (1944 – 1945) al gazetei „Viitorul”, organul de presă al Partidului Național Liberal. Președinte al organizației Tineretului Național Liberal din România și membru al Delegației Permanente a P.N.L. În toamna anului 1946 a părăsit clandestin țara, împreună cu soția (Pia Pillat). După un popas în Italia și Franța s-a stabilit în S.U.A. (din 1949), activând în cadrul Comitetului Național Român și al Ligii Românilor Liberi, alături de generalul Nicolae Rădescu și de Grigore Gafencu. A fost primul președinte al „Asociației ziarștilor liberi din străinătate”, organizație întemeiată din inițiativa sa, și director al Departamentului român al postului de radio „Europa Liberă” (1950-1951).

După decesul generalului Rădescu a fost ales și reconfirmat (1958) ca președinte al Ligii Românilor Liberi.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 303, 309-310, 449-450; M. Pelin, *Opisul...*, p. 126-127)

18. Filderman Wilhelm

n. 14 sept. 1882, București

Absolvent al Facultății de Drept din cadrul Universității București (1906). Doctorat în drept la Sorbona (1909). Membru fondator al Uniunii Evreilor Pământeni (1909). Participant la Războiul Balcanic (1913) și Primul Război Mondial, fiind decorat cu ordinele „Virtutea Militară” și „Coroana României”. Delegat la Conferința Păcii, artizanul primului tratat privind dreptul minorităților (1918 – 1919). Deputat în Parlamentul României, ales pe listele Partidului Național Liberal (1927 – 1930). Președinte al Uniunii Comunităților Evreiești din România (1929 – 1948). A plecat din țară în 1948.

(*Dr. Wilhelm Filderman, un avocat al etniei sale; Un avocat al cauzei naționale a României*, vol. 1, ediție critică îngrijită de Teodor Wexler și Michaela Popov, p. 6).

19. Gafencu Grigore

n. 30 ian. 1892, Bârlad – d. 30 ian. 1957, Paris

Studii universitare la Geneva. Doctorat în științe juridice la École de Droit din Paris (1914). Combatant în Primul Război Mondial ca ofițer de aviație; distins cu ordinele militare „Mihai Viteazul”, „Coroana României”, „Steaua României” și „Military Cross” (decorație britanică). Avocat și ziarist. Fondator și director al publicațiilor „Revista vremii politice, literare și economice” (1921 – 1924) și „Timpul” (mai 1937). Fondator al Agenției de Informații „Orient-Radio” (iun. 1921). Deputat în Parlamentul României pe listele Partidului Național Țărănesc (1928). Secretar general în Ministerul Afacerilor Străine (1928). Subsecretar de stat la Ministerul Comunicațiilor și Lucrărilor Publice (1929 – 1931), la Președinția Consiliului de Miniștri (1932), la Ministerul Afacerilor Străine (1932) și la Ministerul Industriei și Comerțului (1933). Ministru ad-interim la Ministerul Propagandei Naționale (24 nov. 1939 – 4 mart. 1940). Ministru al Afacerilor Străine (23 dec. 1938 – mai 1940). Ministru plenipotențiar al României la Moscova (aug. 1940 – iun. 1941). În nov. 1941 a plecat din țară. A trăit în Elveția (până în martie 1949), la New York (mart. 1949 – sept. 1952) și la Paris (oct. 1952 – ian. 1957). Până la semnarea Tratatului de Pace (febr. 1947) Grigore Gafencu a trimis Conferinței de Pace de la Paris, guvernelor și oamenilor politici din Occident mai multe memorii în sprijinul drepturilor României. Colaborator al postului de radio „Europa Liberă” (iul. 1950). A desfășurat o intensă activitate ca membru al Comitetului Național Român, fiind un susținător al generalului Nicolae Rădescu. În primul C.N.R., împreună cu Constantin Vișoianu, a avut ca responsabilități relațiile Comitetului cu Departamentul de

Stat al S.U.A., cu O.N.U. și cu celelalte comitete naționale ale țărilor europene cu regimuri comuniste. A făcut parte din Consiliul Ligii Românilor Liberi, organizație fondată la New York de generalul Rădescu. Expert pentru Europa de Est a Consiliului Europei de la Strasbourg.

(*Provocarea Europei. Exilul elvețian al lui Grigore Gafencu, 1941-1957.*

Ediție, studiu introductiv și note de Claudia Chinezu, București, Editura Pro Historia, 2004, p. 119-123).

20. Gherman Eftimie

n. 18 ian. 1894, com. Lăpușnicu Mare, jud. Caraș-Severin – d. 16 apr.

1980, com. Lăpușnicu Mare, jud. Caraș-Severin

De la vârsta de 16 ani membru activ al mișcării socialiste. Încorporat în armata austro-ungară, arestat în 1914, acuzat că a desfășurat activități naționaliste și condamnat la moarte. Fiind minor, sentința a fost comutată la 20 de ani de închisoare. Deținut la Castelnuovo și Arad, din 1914 până în 1918. Președinte al Uniunii Muncitorilor Miner, organizație constituită în 1920. A făcut parte din conducerea Partidului Socialist Român, a fost vicepreședinte al Confederației Generale a Muncii și de cinci ori deputat în Parlamentul României. Membru fondator al Internaționalei Muncitorilor Miner, membru permanent al Internaționalei Socialiste, membru al Comitetului Sindical Internațional. Ca susținător al lui Constantin-Titel Petrescu, după 23 aug. 1944 a fost acuzat de comuniști că a trădat interesele clasei muncitoare. În 1948 a părăsit clandestin România, stabilindu-se la Paris, unde a editat publicația „România Muncitoare” (din ian. 1952). Din 1966 s-a stabilit în Austria. La intervenția președintelui Austriei pe lângă autoritățile din România, fiind grav bolnav, a primit aprobarea de a se întoarce în țară și la 18 sept. 1977 a revenit în comuna natală.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 346; M. Pelin, *Opisul...*, p. 147-148)

21. Gheorghe Ion

n. 6/19 febr. 1893, Pitești

Studii militare în țară și în Germania (Școala Superioară de Război – București și Academia Militară Prusiană din Potsdam). Studii de specializare în Franța (1926 și 1930). Atașat militar la Ankara (dec. 1934 – apr. 1938) și la Berlin (din oct. 1940). Ministrul României la Berlin (15 iun. 1943 – 24 aug. 1944). În preajma capitulării Germaniei a fost capturat de trupele americane și internat în diferite lagăre până în 1947. În România a fost considerat „criminal de

război”, judecat de Tribunalul Poporului și condamnat la moarte în contumacie, prin Hotărârea nr. 11 din 21 febr. 1946, fiind acuzat că „a părăsit țara punându-se în slujba hitlerismului, atacând în străinătate regimul prin scris și grai”.

Stabilit la München (Germania). Președinte al Asociației Românilor Liberi din Germania. A făcut parte din Consiliul Ligii Românilor Liberi (1951 – 1953), după moartea generalului Nicolae Rădescu, fiind ales (în 1953 și 1958) vicepreședinte al Ligii.

A condus „Uniunea Asociațiilor Române din Germania”. A editat publicațiile „Rezistența” și „Patria”.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 335; M. Pelin, *Opisul...*, p. 114)

22. Ghilezan Emil

n. 15 mart. 1911, com. Moțoc, jud. Timiș

Studii juridice. Avocat. Șeful organizației Partidului Național Țărănesc din jud. Severin. Membru al Delegației Permanente a P.N.Ț. Director general al Băncii Ardelene în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Ministru secretar de stat la Ministerul de Finanțe (4 nov. 1944 – 5 mart. 1945). A părăsit clandestin România în 1947, stabilindu-se la Paris, după o escală la Viena. În 1948 a emigrat în S.U.A. Din punct de vedere politic s-a situat alături de generalul Nicolae Rădescu. După moartea acestuia a rămas în conducerea Ligii Românilor Liberi și a combătut politica Comitetului Național Român condus de Constantin Vișoianu.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 148)

23. Ionescu Ghiță

n. 21 mart. 1913, Suceava – d. 28 iun. 1996, Manchester, Anglia

Studii de drept și de economie politică la Universitatea din București. Funcționar la Ministerul Economiei. Consilier economic pe lângă legațiile României la Sofia și Ankara în anii celui de-al Doilea Război Mondial. Stabilit în Anglia din 1946. Secretar general al Comitetului Național Român (1955 – 1958). Director al Departamentului românesc al postului de radio „Europa Liberă” (1958 – 1963). Din 1964, profesor de studii politice est-europene la London School of Economics and Political Sciences. În 1964 a publicat volumul *Comunismul în România, 1944 – 1962*, considerat primul studiu documentat și obiectiv asupra Partidului Comunist Român și a legăturilor sale cu U.R.S.S.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 416; M. Pelin, *Opisul...*, p. 176)

24. Ionnițiu Mircea

n. 27 sept. 1921, București – d. 13 nov. 1990, Woodland Hills, California, S.U.A.

Coleg de liceu cu prințul moștenitor Mihai, „clasa voievodului”, înființată în 1933. Bacalaureat în 1940. Studii de drept. Secretar particular al Regelui Mihai I și unul din principalii sfetnici ai suveranului. După abdicarea forțată a regelui a părăsit România la începutul lui ian. 1948 și s-a stabilit în S.U.A. Membru al Asociației „Free Europe Press” (1950 – 1955). Membru al celui de al doilea Comitet Național Român condus din nov. 1950 de Constantin Vișoianu. Colaborator al posturilor de radio „Vocea Americii” și „Europa Liberă”.

În S.U.A. a editat revista lunară „Cronica românească” (1950 – 1956). Membru al Academiei româno-americane de arte și științe (din 1977). Autor al volumului *Amintiri și reflecțiuni* (1993) care include informații și despre perioada 1944 – 1947.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 420; M. Pelin, *Opisul...*, p.173-174)

25. Manuilă Sabin

n. 19 febr. 1894, com. Sâmbăteni, jud. Arad

Studii de medicină la Budapesta (1919). După ce a funcționat o perioadă la Universitatea din Cluj, colaborând cu dr. Victor Babeș, și-a continuat cariera profesională ca epidemiolog, medic igienist și organizator al domeniului sănătății publice. Unul din cei mai renumiți statisticieni și demografi români. Membru corespondent al Academiei Române (din 1938). Director al Institutului Central de Statistică din București. Subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri (după 23 aug. 1944). În 1947 a părăsit clandestin România și s-a stabilit la New York, S.U.A. A fost ales membru al unor prestigioase societăți științifice internaționale.

(M. Pelin, *Opisul...*, p.202)

26. Niculescu Barbu

n. 20 mai 1917, București

Studii la Cambridge și Oxford. Inginer. A părăsit România în iunie 1946, împreună cu unchiul său, generalul Nicolae Rădescu, la bordul unui avion care a aterizat în Cipru. Ulterior a devenit secretar general al Ligii Românilor Liberi.

Stabilit la New York. După moartea generalului Nicolae Rădescu, a rămas în conducerea Ligii Românilor Liberi, împreună cu Vintilă Brătianu. Mihail Fărcășanu, Alexandru Bunescu, Emil Ghilezan și Mihail Răutu, toți adversari ai Comitetului Național Român.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 232-233)

27. Niculescu-Buzești Grigore

n. 14 aug. 1908, Buzău – d. 1949, S.U.A.

Licențiat al Facultății de Drept din București. Membru al Partidului Național Țărănesc. Intrat în diplomatie, a fost promovat atașat de legatie în 1930. În străinătate, cea mai importantă misiune pe care a îndeplinit-o a fost aceea de însărcinat cu afaceri la Riga, în perioada încorporării Statelor Baltice în Uniunea Sovietică. Directorul Direcțiunii Cabinetului Ministrului și a Cifrului din Ministerul Afacerilor Străine (20 mai 1941 – 23 aug. 1944). Ministrul de Externe al României (23 aug. – 3 nov. 1944). A plecat din țară cu un avion american, spre sfârșitul anului 1946. A făcut parte din primul Comitet Național Român, constituit în primăvara anului 1949.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 233-234)

28. Popa Augustin

n. 3 dec. 1893, sat Ciugudu de Jos, com. Unirea, jud. Alba

A absolvit Liceul de băieți din Blaj (1915) și Facultatea de Teologie din Budapesta și Viena. Doctor în teologie. Profesor la Academia de Teologie (1920 – 1939; 1941 – 1945) și director al ziarului clerical „Unirea” din Blaj. Membru marcant al Partidului Național Țărănesc (din 1919), deputat din partea acestui partid în legislaturile 1920, 1933 – 1934. Directorul ziarului național-țărănist „Curierul” din București (din sept. 1944). După ce ziarul a fost suspendat de Comisia Aliată de Control (Sovietică) s-a refugiat în Turcia. A plecat apoi în Italia, a ajuns la Paris și s-a stabilit în final la New York, în S.U.A.

Din mai 1949 a fost cooptat în Comitetul Național Român fiind colaboratorul cel mai apropiat al lui Constantin Vișoianu.

(M. Pelin, *Opisul...*, p.261; Arhiva C.N.S.A.S., fond informativ, dosar nr. 3271, vol. 1, f. 18-19, 22 și vol. 2, f. 12)

29. Rațiu Ion (Iancu)

n. 6 iun. 1917, Turda – d. ian. 2000

Absolvent al Liceului din Turda. Membru al Partidului Național Țărănesc. După trei ani de Studii la Facultatea de Drept din Cluj, în 1938 a plecat în Anglia pentru continuarea studiilor. Concomitent a fost numit funcționar diplomatic al Legației române din Londra, grație unchiului său, Viorel V. Tilea, ministrul României la Londra. În 1940, fiind rechemat, Ion Rațiu a refuzat să se întoarcă în România, stabilindu-se definitiv în Marea Britanie. În 1943 a absolvit Colegiul Cambridge. Avocat de profesie. Din 1947 a făcut parte din Asociația Presei Străine din Londra. A lucrat la postul de radio B.B.C. La 15 mai 1965 a înființat la Londra „Asociația Culturală a Românilor din Anglia” (ACARDA). A editat publicația „Presa Liberă Română” (Londra, 1965 – 1984) și „Românul Liber” (din 1984). A înființat Uniunea Românilor Liberi (U.R.L.), în mai 1984, fiind președintele acesteia (1984 – 2000). Directorul revistei „Contrapunct”, apărută la Köln, R. F. Germania (1985 – 1986).

După evenimentele din decembrie 1989 a revenit în țară și a participat la reconstrucția Partidului Național Creștin Democrat. A candidat, fără succes, la funcția de președinte al României. A lansat și finanțat ziarul „Cotidianul”.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 192-193, 331; M. Pelin, *Opisul...*, p. 275-277; Arhiva C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 3, f. 4-8)

30. Rădescu Nicolae

n. 30 mart. 1874, Călimănești, jud. Vâlcea – d. 16 mai 1953, New York, S.U.A.

Ofițer de cavalerie, absolvent al Școlii Superioare de Război (1906). În cel de-al doilea război balcanic a participat la campania din Bulgaria (1913), iar în Primul Război Mondial s-a remarcat în luptele din aug.-sept. 1916, pe văile râurilor Buzău și Topolog, fiind decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a. Adjutant regal (1920 – 1926), atașat militar la Londra (1926 – 1928), comandant al Brigăzii 4 Roșiori (1928 – 1929) și al Diviziei 1 Cavalerie (1931 – 1933). A demisionat din cadrele active ale armatei la 5 febr. 1933. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial nu a fost de acord cu participarea armatei române la război dincolo de Nistru și cu intensificarea ingerințelor germane în România. Pentru asemenea manifestări, în perioada oct. 1941 – sept. 1942, a fost internat în Lagărul de deținuți politici de la Târgu Jiu. La 14 oct. 1944 a fost reactivat și înaintat la gradul de general de corp de armată. Șef al Marelui Stat Major (15 oct. – 5 dec. 1944) și președinte al Consiliului de Miniștri (5 dec. 1944 – 28 febr.

1945). După ce a demisionat din fruntea guvernului s-a refugiat la Legația Marii Britanii unde a rămas două luni, apoi s-a reîntors la locuința sa din str. Clopotarii Vechi, strict supravegheată de poliție. La 17 iun. 1946 a părăsit clandestin România, ajungând în Cipru, apoi la New York. A fost judecat în contumacie în procesul „Mișcării Naționale de Rezistență”, fiind învinuit că a îndrumat activitatea organizației „Graiul Sângelui”. La 18 nov. 1946 a fost condamnat la „2 ani închisoare corecțională și 50000 lei cheltuieli de judecată”.

Președintele Comitetului Național Român înființat la Washington în mai 1949. A demisionat ca urmare a disensiunilor provocate de Alexandru Cretzianu și Constantin Vișoianu în legătură cu administrarea Fondului Național Român și a înființat, în nov. 1950, Liga Românilor Liberi, cu sediul la New York.

(Alesandru Duțu, Florica Dobre, *Drama generalilor români. 1944-1964*, București, Editura Enciclopedică, 1997, p. 227-235; F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 587; M. Pelin, *Opisul...*, p. 278)

31. Tilea Virgil Viorel

n. 18 apr. 1896, Sibiu – d. 27 sept. 1972, Londra

Studii universitare la Cluj, Bratislava, Viena și Londra. Avocat și membru al corpului diplomatic. Ministru plenipotențiar al României la Londra (15 ian. 1939 – 23 iul. 1940). Rechemat, a refuzat să revină în țară și a fondat la Londra „Mișcarea Românilor Liberi”, al cărei președinte a fost. Sub regimul mareșalului Antonescu, lui V. V. Tilea i s-a retras cetățenia română și justiția a dispus confiscarea tuturor bunurilor sale. A colaborat la ziarele britanice „Sunday Times”, „Times”, „Daily Mail”, „Contemporary Review” etc. Președinte al Comitetului pentru Ajutorarea Refugiaților Politici Români din Anglia (ales în 1946). Președinte de onoare al Asociației Culturale a Românilor din Anglia.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 323-324)

32. Veniamin Virgil

n. 2 mai 1906, Bacău

Studii juridice. Doctor în drept la Universitatea din Paris (1930). Profesor universitar de drept internațional și avocat. Membru marcant al Partidului Național Țărănesc. În 1948 a părăsit România, stabilindu-se la Paris. A editat ziarul „La Nation Roumaine” (aug. 1948), finanțat de Alexandru Cretzianu din Fondul Național Român. Membru în Comitetul de direcție și președinte al Fundației Regale Universitare „Carol I” din Paris.

(F. Manolescu, *Enciclopedia...*, p. 323-325; M. Pelin, *Opisul...*, p. 344)

33. Vișoianu Constantin

n. 4 febr. 1897, Urlați, jud. Prahova – d. 4 ian. 1994, Washington, S.U.A.

Studii de drept și filozofie la București și Paris. Avocat. În 1926 a intrat în diplomatie fiind acreditat în diverse misiuni: la Societatea Națiunilor de la Geneva (1929), la Haga (1933) și la Varșovia (1935). Membru al Partidului Național Țărănesc (din 1936). Membru al delegației române care a semnat la Moscova Convenția de Armistițiu cu Uniunea Sovietică (sept. 1944). Ministru de Externe al României (4 nov. 1944 – 5 mart. 1945). A plecat clandestin din țară, cu sprijinul Legației Statelor Unite ale Americii (dec. 1946). După o scurtă escală în Elveția s-a stabilit inițial la Paris, apoi la New York. Președintele Comitetului Național Român (nov. 1950 – mai 1975). A reprezentat emigrația română în Adunarea Națiunilor Europene Captive de la Strasbourg.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 344)

34. Voinea Șerban (Gaston Boeue)

n. 14 mart. 1894, Paris.

Părinții săi au fost: tata evreu francez și mama româncă. La 17 ani s-a stabilit în România, împreună cu mama sa, adoptând numele Voinea Șerban. Licențiat al Facultății de Drept din București. În calitate de reporter, acreditat la Camera Deputaților, a colaborat foarte strâns cu Agenția de presă „Rador”. Din 1918 s-a apropiat de mișcarea socialistă. După 23 aug. 1944 a devenit membru al Biroului Politic și al Comitetului Executiv al formațiunii politice conduse de Constantin-Titel Petrescu. Numit director al Agenției oficiale de presă „Rador” (1945). În martie 1946 s-a alăturat fracțiunii Lothar Rădăceanu – Ștefan Voitec. Acreditat ca ministru al României la Berna (oct. 1946). A demisionat la scurt timp, a părăsit Berna și s-a stabilit la Paris unde a găsit mișcarea socialistă din emigrație divizată în două, lideri fiind Eftimie Gherman și Iancu Zissu. La rândul său, Șerban Voinea a înființat și el o grupare social-democrată, aflată în permanentă controversă cu celelalte două.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 349-350)

35. Zissu Iancu

n. 1910, Galați – d. 16 nov. 1969, New York

Avocat și om de afaceri. După 23 aug. 1944 s-a înscris în Partidul Social Democrat. La scindarea din 10 mart. 1946 l-a urmat pe Constantin-Titel Petrescu, însă în anul următor (iun. 1947) a părăsit România și s-a stabilit temporar la

Viena. În ian. 1948 a emigrat în Franța. A aderat inițial la mișcarea generalului Nicolae Rădescu, apoi a trecut de partea lui Constantin Vișoianu. Acesta l-a determinat să se stabilească în S.U.A., unde a fost cooptat în Comitetul Național Român.

(M. Pelin, *Opisul...*, p. 356)

Résumé

Le document publié fait partie des archives récemment communiquées au public par le CNSAS (Conseil National pour l'Étude des Documents de la Securitate), qui représente un rapport conclu par les employés du SIE concernant l'activité des Roumains en exil : le Comité National Roumain, fondé le 10 mai 1949 à Washington, et l'Assemblée des Nations Européennes Captives, constituée à New York le 23 septembre 1954. La première organisation présentée, le Comité National Roumain, fut fondé seulement par les Roumains qui avaient quitté le pays de leur propre volonté ou obligés. L'Assemblée NEC incluait plusieurs Comités Nationaux des exilés provenant des pays entrés sous la tutelle de Moscou après la seconde guerre mondiale (l'Albanie, la Bulgarie, la Roumanie, la Tchécoslovaquie, l'Estonie, la Lettonie, la Lituanie, la Pologne) et trois organisations internationales des émigrés (l'Union Chrétien Démocrate, l'Union Internationale des Paysans et l'Union Libérale Démocrate). Comme organismes consultatifs faisaient partie de l'ANEC la Fédération des Syndicats Libres de l'Europe Centrale, les Sociétés de Croix Rouge de l'Europe Centrale et le Conseil des Femmes en Exil. Le document publié est rélevant pour comprendre et contourner le contexte dans lequel les deux organisations se sont construites, les problèmes apparus au niveau de leurs dirigeants et l'activité qu'ils ont déroulée jusqu'en 1963.